

John C. Lennox

Iosif

O poveste despre dragoste,
ură, sclavie, putere și iertare

Traducere de Emanuela Drimbe

Copyright © 2019 by John C. Lennox

Ediția originală a cărții a fost publicată sub titlul *Joseph: A Story of Love, Hate, Slavery, Power and Forgiveness*, de Crossway, o editură sub egida Good News Publishers, Wheaton, Illinois 60187, U.S.A.

Această ediție a fost publicată cu permisiunea Crossway.

Toate drepturile rezervate.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Iosif: o poveste despre dragoste, ură, sclavie, putere și iertare

de John C. Lennox

Copyright © 2024 Casa Cărții

OP 2, CP 30,

410670, Oradea

Tel.: 0359 800 333; 0728 874 975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LENNOX, JOHN C

Iosif : o poveste despre dragoste, ură, sclavie, putere și iertare / John C. Lennox ; trad. de Emanuela Drimbe. - Oradea : Casa Cărții, 2024

Index

ISBN 78-606-732-282-8

I. Drimbe, Emanuela (trad.)

2

Traducerea: Emanuela Drimbe

Editarea și tehnoredactarea: Mirela Ștefan

Corectura: Timeia Pop

Coperta: Marius Bonce

Tipar executat de

**BOOK
EXPERT**
Powered by METROPOLIS

www.book-expert.ro

Cuprins

Introducere	7
Partea întâi: Contextul pe larg în Geneza	
1. Structura cărții Geneza	13
2. Dumnezeu lui Avraam, Isaac și Iacov	27
3. Isaac și fiii lui	33
4. Iacov și familia se întorc în Țara Promisă. Întâlnirea cu Dumnezeu și cu Esau	47
5. Iacov în Sihem. Necinstirea Dinei	61
Partea a doua: Iosif, tatăl său și frații săi	
6. Considerații preliminare	73
7. Geneza urii	81
8. Răzbunarea fraților	95
9. Viața de familie a lui Iuda	105
10. O introducere despre Egipt	111
11. Iosif în casa lui Potifar	119
12. Iosif și soția lui Potifar	131
13. Iosif în închisoare	143
14. Ascensiunea lui Iosif la putere	155
15. Calea spre iertare și împăcare. Actul 1	171
16. Natura iertării	179
17. Calea spre iertare și împăcare. Actul 2	195
18. Calea spre iertare și împăcare. Actul 3	201
19. Israel ajunge în Egipt	211
20. Ultimele zile ale lui Israel și Iosif	223
Anexă	235
Index general	237
Index biblic	245

Introducere

Povestea lui Iosif, fiul lui Iacov, are o calitate atemporală care nu și-a pierdut din capacitatea de a explora adâncimile, culmile, durerile și bucuriile care alcătuiesc tapiseria detaliată a relațiilor dintre bărbați și femei și angajamentul lor față de Dumnezeu.

În linii mari, această poveste, cunoscută de mulți oameni încă din copilărie, urmărește traseul complex al vieții extraordinare a lui Iosif, de la începuturile sale într-o familie disfuncțională: pe de o parte, bucurându-se de favoritismul tatălui său, așa cum indică faimoasa haină multicoloră și, pe de altă parte, ca urmare a acestui favoritism, suportând batjocurile și intimidările tot mai dureroase ale fraților săi. Visele lui ciudate, care îl portretizează în rolul de lider al familiei sale, intensifică ura fraților săi; astfel, când frații lui îl văd venind să-i viziteze în timp ce pășteau animalele departe de casă, ei hotărăsc să-l omoare.

Fratricidul este evitat în ultima clipă când Iuda, unul dintre frați, sugerează ca Iosif să fie vândut unei caravane de traficanți de sclavi madianiți care trecea prin zonă. Afacerea este încheiată: Iosif este dus în Egipt, unde este vândut ca sclav lui Potifar, un înalt funcționar din suita faraonului.¹ Iosif se dovedește a fi un administrator de casă remarcabil și în curând i se încredințează

¹ Cuvântul *faraon* este forma grecească a egipteanului *pero* sau *per-a-a*, care era denumirea reședinței regale și care înseamnă „casa mare”. Numele reședinței a fost asociat cu cel al conducătorului, iar, în timp, a fost folosit exclusiv pentru conducătorul poporului.

conducerea întregii economii a casei lui Potifar. Cu toate acestea, Iosif devine centrul de interes al dorințelor soției lui Potifar și, când acesta îi respinge avansurile, ea îl denunță lui Potifar, care îl aruncă pe Iosif în închisoare fără să fie audiat.

Chiar dacă este închis pe nedrept, abilitățile administrative ale lui Iosif sunt puse în valoare; și nu trece mult timp până când devine administratorul de încredere al închisorii, sub conducerea comandantului acesteia. Nu se întâmplă mare lucru până când, în cele din urmă, doi prizonieri de stat sunt lăsați în grija lui: paharnicul și pitarul faraonului. Ei au vise pe care i le împărtășesc lui Iosif, care le interpretează corect, indicând că primul va fi repus în funcție, iar al doilea va fi executat. Iosif profită de această ocazie pentru a-i explica paharnicului că a fost arestat și încarcerat pe nedrept și îi cere ca, la eliberare, să vorbească faraonului în termeni favorabili despre el. Cu toate acestea, paharnicul îl uită pe Iosif pentru următorii doi ani, amintindu-și de el doar atunci când faraonul însuși are vise tulburătoare.

Faraonul îl cheamă pe Iosif, care-i interpretează visele ca fiind un mesaj de la Dumnezeu că Egiptul se va bucura de șapte ani de belșug, dar că vor urma apoi șapte ani de foamete severă. Având în vedere acest lucru, Iosif îl sfătuiește pe faraon să organizeze aprovizionarea cu alimente a națiunii. Faraonul observă înțelepciunea din sfaturile economice detaliate ale lui Iosif și îl numește imediat mare-vizir al Egiptului și ministru al agriculturii, al doilea în rang după faraonul însuși.

Iosif, promovat tocmai din închisoare la o înaltă funcție de stat, se apucă imediat să-și folosească abilitățile administrative și noua sa autoritate pentru a înființa depozite uriașe pentru grânele țării. Acest sistem funcționează atât de bine, încât depozitele de grâne din Egipt sunt pline până la refuz la sfârșitul anilor de belșug.

Apoi vin anii de foamete, așa cum fusese prevăzut în visele faraonului. Lipsa de hrană afectează nu numai Egiptul, ci și națiunile din jur, care sunt nevoite să vină în Egipt pentru ajutor alimentar. Printre cei care vin după alimente se numără și frații lui

Iosif, care ajung la un centru de distribuție supravegheat de Iosif însuși. Ei nu reușesc să-l recunoască, deși el îi recunoaște pe ei.

Scena este acum pregătită pentru o dramă umană complexă și fascinantă în care Iosif, încă nerecunoscut de frații săi, își folosește puterea și influența din spatele scenei pentru a le trezi conștiința ca să realizeze ce au făcut. În cele din urmă, când este convins că s-au căit, li se descoperă, îi iartă și îi îmbrățișează în mod public într-una dintre cele mai emoționante scene din întreaga literatură universală.

Relatarea vieții lui Iosif este o capodoperă a artei narative. Utilizarea elegantă a unui limbaj simplu și cursiv ne poartă într-o lume care, la prima vedere, pare complet îndepărtată de lumea noastră și, cu toate acestea, pe măsură ce ne croim drum în narațiune, aceasta devine rapid un reflector pătrunzător în psihodramele complexe ale propriilor noastre vieți.

Povestea lui Iosif a inspirat mari opere literare, cum ar fi romanul în patru părți *Iosif și frații săi*, al autorului german Thomas Mann, considerat adesea una dintre cele mai mari realizări literare ale lui. A inspirat, de asemenea, mari opere de artă, cum ar fi reprezentarea lui F. Overbeck a lui Iosif vândut de frații săi; incredibila reprezentare a lui Giovanni Andrea de Ferrari a hainei lui Iosif stropită cu sânge, arătată tatălui său Iacov care este devastat de durere; reprezentarea lui Philipp Veit ce-l înfățișează pe Iosif fugind de soția lui Potifar; și, poate cea mai faimoasă dintre toate, pictura lui Rembrandt ce-l surprinde pe bătrânul Iacov binecuvântându-l pe cel de-al doilea fiu al lui Iosif, în locul primului născut.

Povestea lui Iosif este despre două culturi: cultura nomadă a Canaanului, unde Iosif își petrece primii șaptesprezece ani, și înalta societate a Egiptului, unde își petrece restul vieții. În acest sens și în multe altele, povestea lui Iosif este similară cu cea a lui Daniel. Daniel își petrece primii aproximativ cincisprezece ani din viața lui în micul stat al tribului lui Iuda, iar restul vieții sale, în societatea rafinată a Babilonului. Ambii bărbați au început ca prizonieri și, în cele din urmă, au ajuns în funcții înalte în administrația țărilor lor de exil. Dar există o diferență foarte importantă între ei. Iosif a ajuns în

Egipt ca sclav al unui puternic oficial militar, în timp ce Daniel, deși prizonier, a fost înscris la universitatea din Babilon pentru a studia cultura, limba și legile și pentru a începe o carieră administrativă. Nu există nicio consemnare a faptului că Iosif ar fi primit vreo educație formală, deși nu este imposibil.

Există șase imperii majore care domină istoria biblică: Egipt, Asiria, Babilon, Medo-Persia, Grecia și Roma. Iosif joacă un rol major în primul, iar Daniel în al treilea. Un aspect important al acestor roluri a fost darul lor de a interpreta visele.

Relevanța culturii și a ideologiei Babilonului politeist pentru cartea lui Daniel este destul de ușor de văzut, așa cum am încercat să explic în altă parte.² Va trebui să muncim mai mult pentru a vedea relevanța culturii Egiptului, de asemenea politeist, pentru povestea lui Iosif; dar aceasta, totuși, există.

Relatarea vieții lui Iosif ocupă ultima parte a cărții Geneza. Începe destul de brusc în Geneza 37:2 [EDCR]: „Iată istoria familiei lui Iacov: Iosif, la vârsta de șaptesprezece ani, păștea turmele cu frații lui”. Această expresie, „iată istoria familiei lui”, apare de mai multe ori în Geneza și este bine recunoscută ca o particularitate literară pe care autorul cărții o folosește pentru a-și împărți lunga narațiune în părțile ei principale.

Accentul pus pe Iacov, și nu doar pe Iosif, ne reamintește că această secțiune finală din Geneza nu este pur și simplu povestea lui Iosif. Ea trebuie văzută în continuare ca fiind povestea lui Iacov. De fapt, deși cartea se încheie cu moartea lui Iosif, moartea lui Iacov este consemnată în penultimul capitol. Nu este nici doar povestea lui Iosif și a lui Iacov. Cel mai potrivit este să privim textul ca fiind povestea lui Iacov și a fiilor săi – „istoria familiei lui Iacov”. Destinul lui Iosif se împletește în mod inextricabil cu cel al numeroșilor săi frați.

² John C. Lennox, *Against the Flow: The Inspiration of Daniel in an Age of Relativism*, Oxford, Lion Hudson, 2015.

Partea întâi

Contextul pe larg în Geneza

1

Structura cărții Geneza

Viețile complexe au contexte complexe, iar cea a lui Iosif nu face excepție; așa că, înainte de a începe să ne gândim la detaliile istoriei lui Iosif, trebuie să facem un pas înapoi și să o situăm în contextul cărții Geneza, pentru a da profunzime înțelegerii noastre. Deoarece narațiunea vieții lui Iosif se află la sfârșitul cărții Geneza, acest context este remarcabil. Opinia mea este că fondul din Geneza îmbogățește considerabil povestea, deoarece cartea este o unitate. La urma urmei, autorul Genezei anticipează că vom citi toată cartea, nu doar ultima parte.

După obiceiul locului acelaia, Iosif trebuie să fi crescut cu poveștile despre marii eroi ai istoriei familiei lui Israel. Probabil că asculta captivat fascinantele relatări ale tatălui său, Iacov, ale bunicului său, Isaac, și ale străbunicului său, Avraam. Dar nu numai atât – sigur cunoștea istoria lumii încă de la începuturi. Altfel spus, trebuie să fi avut cunoștință despre mare parte din firul narativ al cărții Geneza. Prin urmare, cu aceasta trebuie să începem, pentru că este important să știm câte ceva din ceea ce cunoștea Iosif.

Cartea Geneza este mai mult decât o narațiune. Este o meta-narațiune care ne oferă un cadru măreț pentru înțelegerea universului și a vieții.

Pentru a înțelege povestea sa – Geneza este, la urma urmei, o carte mare – este util să avem o idee despre forma sa literară. Se pare că autorul folosește un procedeu literar simplu pentru a-și structura materialul, și anume repetarea la intervale de timp a frazei: „Iată istoria lui...” sau „Iată spița neamului...” (expresia apare în 2:4; 5:1; 6:9; 10:1; 11:10, 27; 25:12, 19; 36:1; 37:2). Cele șase secțiuni pe care le indică această expresie sunt: 1:1–2:4; 2:5–4:26; 5:1–9:29; 10:1–25:11; 25:12–35:29 și 36:1–50:26. Câteva dintre aceste secțiuni au mai multe variațiuni ale acestei expresii pentru a delimita subsecțiuni.

Prima parte a cărții este formată din trei secțiuni care prezintă crearea ființelor umane după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. A doua parte a cărții este formată din trei secțiuni care acoperă viețile patriarhilor. Prima secțiune din a doua parte se încheie cu moartea lui Avraam, a doua secțiune cu moartea lui Isaac, iar a treia secțiune cu moartea lui Iacov și a lui Iosif.

Mai presus de toate, Geneza ne vorbește despre Dumnezeu în care Iosif credea, Dumnezeu în care a învățat să aibă încredere.

Secțiunea 1: Creația (Geneza 1:1–2:3)

Cartea începe cu originea universului ce a avut loc în planul lui Dumnezeu și forța Lui creatoare: „La început, Dumnezeu a făcut cerurile și pământul” (1:1). Această primă frază măreață susține și dă sens istoriei în dezvoltarea care urmează. Ea afirmă că universul în care locuim este o creație. Lumea nu s-a generat singură. Nu a apărut din nimic, în mod spontan. Dumnezeu a făcut ca ea să existe.

Prin afirmarea existenței unui Creator, cuvintele de început din Geneza constituie un atac frontal la adresa filozofiei materialiste ateiste care domină atât de mult în lumea occidentală de astăzi. Această filozofie are o lungă istorie care se întinde dincolo de atomismul gânditorilor greci antici, Democrit și Leucip,

până la teogoniile esențial materialiste din Orientul Apropiat antic – locul de origine al povestirii din Geneza.

Cartea Geneza a fost scrisă cu mult timp înainte ca filozofii greci antici să formuleze ideile care sunt considerate, în mod obișnuit, începuturile filozofiei. Monoteismul nobil al vechilor evrei este anterior filozofilor greci cu secole, un fapt adesea omis în încercarea actuală de a valida naturalismul sau materialismul ca fiind singura viziune asupra lumii care are credibilitate intelectuală. Mai mult decât atât, spre deosebire de greci, gânditorii ebraici nu au fost nevoiți să-și purifice viziunea lor asupra lumii de un panteon de proiecții ale zeilor forțelor naturii pentru simplul motiv că ei nu au crezut niciodată în astfel de zei. Dumnezeu evreilor nu era o proiecție a vreunei forțe a naturii. El era Creatorul fără de care nu ar fi existat nicio forță a naturii sau, de fapt, nu ar fi existat natura, în primul rând.

Tendența naivă actuală de a-L respinge pe Dumnezeu Bibliciei, ca fiind doar unul dintre zeii mitici din Antichitate, nu reușește deloc să facă această diferențiere. Werner Jaeger, un expert în zeitățile antice din Orientul Apropiat, subliniază că acei zei își aveau obârșia din ceruri și de pe pământ, în timp ce Dumnezeu Bibliciei a creat cerurile și pământul. Acest lucru este valabil și pentru zeii din țara Egiptului, unde Iosif și-a petrecut cea mai mare parte a vieții.

Cea mai succintă istorisire dintre scurtele istorisiri ale timpului începe cu o relatare elegantă și rapidă a creației universului și a vieții în toată varietatea sa minunată. Crearea și organizarea cosmosului se desfășoară într-o serie de etape, fiecare dintre ele fiind inițiată de vorbirea lui Dumnezeu: „Dumnezeu a zis...” Aceste acte de creație prin vorbire sunt rezumate în primele versete ale Evangheliei după Ioan: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu [...] Toate lucrurile au fost făcute prin El” (Ioan 1:1, 3). Așa stau lucrurile. Cuvântul este